

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:4

2015-04-16

M2013/2872/Me

Miljö- och energidepartementet

VAXHOLMS STAD Stadsbyggnadsförvaltningen
2015 -04- 22
Dnr KS 2013/10094.265

Lars Jengsell och
Atti Hellberg Jengsell
Ekbacken
Bogesund 4
185 93 VAXHOLM

Överklagande i fråga om naturreservatet Bogesundslandet, Vaxholms kommun

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen tar inte upp överklagandena av Rolf Thomander och Waxholms OK för prövning.

Regeringen ändrar Länsstyrelsen i Stockholms län beslut den 1 oktober 2013 på så sätt att följande tillägg till reservatsföreskrifterna ska gälla under punkt D: Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder mot

- nyttjande och underhåll av befintliga anläggningar som omfattas av servitutsavtal.

Regeringen avslår överklagandena i övrigt.

Länsstyrelsen ska kungöra regeringens beslut på samma sätt som det överklagade beslutet kungjordes.

Ärendet

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 1 oktober 2013 att bilda naturreservatet Bogesundslandet i Vaxholms kommun och att fastställa en skötselplan för naturreservatet, se *bilagan*.

Rolf Thomander, Waxholms OK, Carl Johan Håkansson samt Lars Jengsell och Atti Hellberg Jengsell har överklagat länsstyrelsens beslut.

Rolf Thomander har yrkat att reservatsföreskriften C 9 tas bort och anført bl.a. följande. Han välkomnar och stöttar omvandlingen av Bogesundslandet till naturreservat men vänder sig mot avsedda cyklingsrestriktioner som motverkar reservatets idé. Inskränkande bestämmelser kan vara befogade om det finns omfattande och registrerade fall av konflikter med vandrare och ryttare men har i detta fall instiftats på till synes

subjektiva grunder. Han har vidare åberopat sin roll som en cyklande del av allmänheten och att han är berörd enligt 16 kap. miljöbalken.

Waxholms OK har yrkat att lydelsen av ordningsföreskrift C 9 ska ändras från ”cykla i terrängen och på markerade vandringsleder och markerade ridstigar” till ”cykla i orörd terräng”. Waxholms OK har vidare anfört bl.a. följande. Waxholms OK bedriver sedan 2005 omfattande orienteringsverksamhet i kommunen. Bogesundslandet är ett centralt område för klubbens aktiviteter. Terrängcykling är en populär motionsform som i hög grad bidrar till det mångsidiga friluftsliv som området sedan länge används till och som reservatet syftar till att säkerställa. Det finns få friluftsområden i kommunen av tillräcklig storlek för orienteringsverksamhet förutom Bogesundslandet. Förbudet inom naturreservatet skulle negativt påverka möjligheterna att anordna aktiviteter i området och kommunen. Möjligheten till terrängcykling bör bibehållas på markerade leder och stigar där detta kan ske utan ökat slitage på terrängen. En ordningsföreskrift kan endast meddelas om föreskriften behövs för att tillgodose syftet med skyddet och föreskriften inte är mer ingripande än vad som är motiverat av skyddsbehovet. Dessa förutsättningar är inte uppfyllda för aktuell bestämmelse. Föreskriften går längre än vad som är motiverat av skyddsbehovet. Föreskriften behövs inte heller för att säkerställa att området kan utnyttjas för ett mångsidigt friluftsliv. Tvärtom motverkas detta syfte genom att en stor och väletablerad brukargrupp utestängs från området. Mountainbikecykling innebär inte ett nämnvärt större slitage på stigar och markerade leder än t.ex. fotvandring. Det kan även konstateras att cykling och vandring ur allemansrättslig synpunkt i princip är likställda. Waxholms OK har mer än 140 medlemmar och på tävlingar deltar upp till 1 200 personer. Att Waxholms OK har inkluderats i sändlistan för beslutet är en tydlig indikation på att klubben har ett berättigat intresse i saken.

Carl Johan Håkansson har yrkat att hans arrendetomt undantas från reservatsbeslutet och anfört bl.a. följande. Han har avtal om bostadsarrende med Statens fastighetsverk inom området Sandvreten. På arrendetomten har han i dag tre byggnader som han äger. Bostadsarrendet ingår i det område som har föreslagits bli naturreservat. Reservatsföreskrifterna kommer inskränka hans upplåtelse rätt enligt bostadsarrendeavtalet vad gäller t.ex. möjligheten att uppföra kompletteringsbyggnader, göra markanläggningar samt avverka växande träd.

Lars Jengsell och Atti Hellberg Jengsell har framfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen har inte beaktat befintliga avloppsanläggningar avseende fastigheterna Bogesund 1:80 och 1:85. Vissa delar av fastigheternas avloppsanläggningar såsom rörledningar, trekammarbrunn samt infiltrationsbädd ligger inom område för naturreservatet. Vissa anläggningsdelar är omfattade av servitut mellan nämnda fastigheter och Bogesund 1:1 medan andra delar är under bildande av servitut. Överklagan gäller befintlig anläggning och även framtida rätt till att underhålla och förnya

anläggningsdelarna så att dessa uppfyller nuvarande krav samt även ges möjlighet att kunna uppfylla framtida krav vad gäller anläggningens beskaffenhet och funktion. Beslutet bör omfatta denna ovan nämnda rätt till nuvarande läge och utförande samt framtida åtgärder för att uppfylla funktion och krav gällande avloppsanläggningar.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört bl.a. följande. Avtalet om bostadsarrende ger klagande rätt att på arrendetomten uppföra och bibehålla två komplementbyggnader. Enligt reservatsföreskrift A 6 är uppförande av byggnad i anslutning till befintlig bebyggelse tillståndspliktig. Enligt undantagen från reservatsföreskrifterna gäller inte föreskrifterna A 2–A 5 samt föreskrifterna under punkten C inom tomtplats vilket gör att markanläggningar och avverkningar av växande träd inte hindras av reservatsföreskrifterna. Enligt reservatsföreskrifterna krävs det tillstånd för att avverka träd med en stamomkrets på över två meter i brösthöjd. Länsstyrelsen anser inte att de rättigheter som följer av klagandes arrendavtal inskränks på ett sådant sätt att det föranleder ändring av reservatsbeslutet så att arrendetomten undantas från reservatsområdet. Länsstyrelsen har vidare anfört bl.a. följande. Inom naturreservatet finns inskrivna servitut med rättigheter av olika slag. Servituten omfattar bl.a. vattentäkter, avloppsanläggningar och tillfarts- och gångvägar. Länsstyrelsen har genom överklagandet fått kännedom om Lars Jengsells och Atti Hellberg Jengsells ej inskrivna servitut med rätt till avloppsanläggning på Bogesund 1:1. Länsstyrelsen har inget att invända mot att ägarna till de fastigheter som är härskande enligt servitutsavtalen har rätt att utan hinder av reservatsföreskrifterna bibehålla och underhålla befintliga anläggningar som avtalen omfattar. Länsstyrelsen har föreslagit att följande tillägg till undantagen i föreskrifterna görs under punkt D: Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder mot *nyttjande och underhåll av befintliga anläggningar som omfattas av servitutsavtal*. Länsstyrelsen anser det lämpligt att utbyggnad och nyanläggning av anläggningar som omfattas av servitutsavtal även fortsättningsvis prövas mot reservatsföreskrifterna.

Skälen för regeringens beslut

Enligt 16 kap. 12 § första stycket 1 miljöbalken får överklagbara beslut överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet gått honom eller henne emot. Som villkor för den enskildes rätt att överklaga krävs att beslutet antingen påverkar den enskildes rättsställning eller annars berör ett sådant intresse hos den enskilde som på något sätt erkänts av rättsordningen. En anknytning som endast grundar sig på allemansrätt är inte tillräcklig för att talerätt ska föreligga.

Vad först gäller överklagandet av Rolf Thomander konstaterar regeringen att det i ärendet inte framkommit att den klagande äger mark eller innehar rätt i övrigt till mark som berörs av länsstyrelsens beslut. Beslutet har inte haft sådana rättsverkningar för Rolf Thomander eller i

övrigt berört ett sådant intresse att han har rätt att föra talan mot beslutet. Överklagandet av Rolf Thomander bör därför avvisas.

När det gäller överklagandet av Waxholms OK konstaterar regeringen att det inte framkommit att föreningen äger mark eller innehar rätt i övrigt till mark som berörs av länsstyrelsens beslut. Beslutet har inte haft sådana rättsverkningar för föreningen eller i övrigt berört dess intressen på ett sådant sätt att den har rätt att föra talan mot beslutet. Överklagandet av Waxholms OK bör därför inte heller tas upp till prövning.

Regeringen prövar ärendet i sak på talan av Carl Johan Håkansson, Lars Jengsell och Atti Hellberg Jengsell.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett område förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I beslut om bildande av naturreservat ska anges skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Föreskrifterna ska inte vara mer ingripande än vad som krävs för att uppnå syftet med reservatet. Vidare får, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla vissa intrång inom området. En skötselplan ska fastställas för naturreservatets långsiktiga vård och ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Av länsstyrelsens beslut framgår bl.a. följande. Bogesundslandet är en stor, huvudsakligen oexploaterad halvö, med höga natur-, kultur- och friluftsvärden. Området är ett av de större oexploaterade naturområdena i Stockholms närområde och utgör ett från såväl rekreationssynpunkt som naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område. De högsta naturvärdena är knutna till ädellövskogarna i reservatets västra och östra delar. Hällmarkstallskogar är vanligt förekommande i de nordöstra delarna medan de centrala delarna domineras av barrskog med inslag av björk och asp. Inom reservatet finns sjöarna Dammstakärret och Träksjön samt flera våtmarksmiljöer. Dammstakärret (SE0110132) har av regeringen förklarats som ett särskilt bevarandeområde enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet, och ingår i det europeiska nätverket Natura 2000. Reservatsområdet är vidare i sin helhet utpekade som område av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och sydöstra delen berör ett område av riksintresse för kulturmiljövården. Syftet med reservatet är att bevara och vårda ett område av stor betydelse för friluftslivet och naturvården samtidigt som de höga värdena hos kulturmiljölandskapet ska bibehållas och utvecklas.

Av utredningen i ärendet framgår att det aktuella området har så höga värden att det är motiverat att skydda det som naturreservat med angivet syfte och med angiven avgränsning.

Lars Jengsell och Atti Hellberg Jengsell har bl.a. framfört att hänsyn bör tas till befintliga avloppsanläggningsdelar och att beslutet bör medge rätt till underhåll och förnyelse av dessa så att deras avloppsanläggning kan uppfylla nuvarande och framtida regelkrav. Länsstyrelsen har anfört att följande tillägg bör göras under punkt D: Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder mot *nyttjande och underhåll av befintliga anläggningar som omfattas av servitutsavtal*. Regeringen anser att undantag från förbud enligt föreskrifterna bör ändras på det sätt som länsstyrelsen har föreslagit. Regeringen delar länsstyrelsens bedömning att utbyggnad och nyanläggning av anläggningar som omfattas av servitutsavtal bör prövas mot reservatsföreskrifterna.

De föreskrifter som länsstyrelsen beslutat om i övrigt är enligt regeringens bedömning väl avvägda och skötselåtgärderna ändamålsenliga för naturreservatets långsiktiga vård.

Sammantaget finner regeringen, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som, utöver ovan nämnda ändringar, utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Vad Carl Johan Håkansson anfört om områdets avgränsning utgör inte skäl till annan bedömning. Överklagandena av Carl Johan Håkansson och Lars Jengsell och Atti Hellberg Jengsell bör i övrigt därför avslås.

På regeringens vägnar

Åsa Romson

Jan Gutman

Kopia till

Näringsdepartementet/TIF
Naturvårdsverket

Länsstyrelsen i Stockholms län (handlingar återsänds)

✓ Vaxholms kommun

Carl Johan Håkansson, Karlavägen 26, 114 31 Stockholm

Rolf Thomander, Skaldevägen 10, 167 71 Bromma

Waxholms OK - Orientering, c/o Sturk, Korsövägen 1, 185 33 Vaxholm

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Bogesundslandets naturreservat, Vaxholms kommun

(5 bilagor)

Namn	Bogesundslandet
NVR-id	2014800
Natura 2000-område	SE 0110132 Dammstakärret (del av naturreservatet, cirka 25,5 hektar)
Kommun	Vaxholm
Socken	Östra Ryd
Läge	Bogesundslandet är en halvö belägen ca 12 km fågelvägen nordost om Stockholms centrum strax väster om Vaxholms centralort.
Fastigheter	Bogesund 1:1 (del av), 1:77, 1:83, 8:3, 20:1, 21:2, 23:2
Markägare	Staten genom Statens fastighetsverk
Area	4341 ha
varav landarea	cirka 2895 ha
Reservatsförvaltare	Statens fastighetsverk

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som markerats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. De delar som på detaljkartorna (bilagorna 2A-F) markerats med heldragen reservatsgränslinje och gråtonats ingår inte i reservatet.

Naturreservatets namn ska vara **Bogesundslandet**.

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002**Syftet med reservatet**

Syftet med reservatet ska vara att bevara och vårda ett område av stor betydelse för friluftslivet och naturvården. Området har också ett stort värde för kulturmiljö-
vården. Reservatets stora möjligheter för ett mångsidigt friluftsliv ska tillvaratas
samtidigt som de höga värdena hos naturmiljön och kulturmiljölandskapet bibehålls
och utvecklas.

I den del av naturreservatet som utgör Natura 2000-området Dammstakarret ska de
naturtyper som är listade i art- och habitatdirektivet och som förekommer i området
uppnå och upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Syftet ska uppnås genom att:

- bebyggelse eller större anläggningar inte ska tillkomma annat än som
komplettering till befintlig bebyggelse för upprätthållande och utveckling av
pågående verksamheter,
- skogar med höga naturvärden undantas från skogsbruk och lämnas för fri
utveckling eller sköts enbart på naturvårdens villkor,
- skyddsvärda grova träd bevaras och vårdas,
- odlingsmarkerna hävdas genom åkerbruk och betesdrift,
- friluftslivet i första hand utvecklas genom enklare anordningar såsom leder,
cykelvägar, parkeringsplatser, eldplatser och badplatser.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6
och 30 §§ miljöbalken och 22 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt
miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

**A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten
att använda mark- och vattenområde**

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. i N-områden (enligt kartorna som utgör bilagorna 3A och 3B till detta beslut)
avverka levande eller döda träd, ta bort vindfällan eller utföra annan skoglig
åtgärd, annat än sådana naturvårdsåtgärder som anges i bifogad skötselplan
(bilaga 5),
2. på land eller i vatten spränga, schakta, utfylla, tippa eller bedriva annan
verksamhet som väsentligen kan förändra områdets bottnar, topografi, yt-
eller dräneringsförhållanden. För muddring krävs länsstyrelsens tillstånd,
3. införa för området främmande växt- eller djurart,

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

4. anordna upplag annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov, för markägarens väghållning eller för reservatets skötsel,
5. rida annat än på anvisade stigar eller på mark som arrenderas av gårdarna,
6. uppföra ny byggnad, brygga, vindkraftverk, mast, torn eller annan anläggning. Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att uppföra byggnad eller anläggning i anslutning till befintlig bebyggelse, att uppföra mast för mobiltelefoni, och att uppföra anläggning som behövs för friluftslivet, reservatets skötsel, jordbruket eller för de allmänna farlederna,
7. anlägga golfbana, ny campingplats eller liknande anläggning,
8. kalka, gödsla eller sprida kemiska bekämpningsmedel på skogsmark,
9. kalka, gödsla, eller använda kemiska bekämpningsmedel i de naturliga betesmarkerna (markerade på bifogade kartor 3A och 3B),
10. plantera skog, eller bedriva energiskogsodling eller julgransodling, på betesmark eller åkermark,
11. framföra motordrivet fordon utanför väg inom N-områden, annat än terrängskoter vid uttransport av fällt vilt.

Utän Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

12. dra fram ledningar i mark, vatten eller luft. Föreskriften gäller inte inom tomt- eller gårdsplats (markerade på bifogade kartor 3A och 3B),
13. anlägga väg, stig, parkeringsplats eller liknande utanför tomt- eller gårdsplats (markerade på bifogade kartor 3A och 3B),
14. utföra åtgärder som behövs för att återställa den tidigare campingplatsen vid Ellboda i fungerande skick,
15. avverka träd med en stamomkrets över 2 meter i brösthöjd.

Undantag från föreskrifterna, se punkt D nedan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

2. naturvårdsåtgärder, vilka innefattar naturvårdande röjning, gallring, frihuggning och ringbarkning; betesdrift och stängsling för bete; naturvårdsbränning; igenläggning av diken (i N-områdena med nummer 2, 12, 43, 70, 71, 93 enligt bilaga 3A-B), och liknande åtgärder, vilka samtliga anges närmare i bifogad skötselplan (bilaga 5),
3. anläggande och underhåll av stigar, ridstigar, parkeringsplatser, eldplatser, vindskydd, toalett och liknande åtgärder för friluftslivet, vilka närmare anges i bifogad skötselplan (bilaga 5),
4. undersökningar av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att

1. förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att borra, hacka, rista, gräva, måla eller liknande,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter,
3. medföra okopplad hund,
4. tälta mer än två dygn i följd annat än på anvisad plats,
5. ställa upp husvagn eller annat campingfordon utanför campingplats,
6. förankra båt vid samma strand för längre tid än två dygn i följd,
7. elda annat än på anvisad plats,
8. sätta upp skylt, affisch eller liknande,
9. cykla i terrängen och på markerade vandringsleder och markerade ridstigar,
10. rida annat än på vägar och på anvisade ridstigar.

Undantag från föreskrifterna, se punkt D nedan.

D. Undantag

Föreskrifterna A2-A5 samt ordningsföreskrifterna under C gäller inte inom tomt- och gårdsplats.

Föreskriften C3 gäller inte vid jakt, hundträning som organiseras av jakträttsinnehavaren, eller vid brukshundklubbens organiserade verksamhet.

Föreskriften C8 gäller inte vid tillfällig uppsättning av orienteringskontroller, tipspromenader eller liknande.

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

Föreskrifterna under A eller C ska inte utgöra hinder mot

- skötsel av befintliga ledningsgator, vägar och stigar,
- markberedning i skogsområden där skogsbruk är tillåtet,
- underhåll av de allmänna farleder som passerar genom reservatsområdet, inklusive fyrar och andra sjösäkerhetsanordningar,
- jakträttsinnehavaren att efter samråd med förvaltaren hålla siktgator inom N-områden fria från sly och kvistar.
- skötsel av den del av golfbanan som ligger inom naturreservatets gränser enligt beslutkartor (bilagorna 1 samt 2D), vilken Waxholms GK förfogar över genom tilläggsarrende,
- åtgärder enligt bifogad skötselplan (bilaga 5).

Föreskrifternas ikraftträdande.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkommer från trycket i länets författningssamling.

Ordningsföreskrifterna under punkt C ovan gäller även om de överklagas, i enlighet med 7 kap. 30 § miljöbalken.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 5) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Reservatsförvaltare

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att utse Statens fastighetsverk till förvaltare för naturreservatet.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för naturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Förbud mot att framföra vattenskoter utanför allmän farled m.m., enligt förordning (1993:1053) om användning av vattenskoter.
- Förbud mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § miljöbalken.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Fågelskyddsområde på Råholmen, med tillträdesförbud 1 april till 31 juli.
- Generellt biotopskydd för vissa slag av mark- och vattenområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken tillsammans med 5 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Generellt biotopskydd gäller bland annat för alléer

BESLUT
 Datum
 2013-10-01

 Beteckning
 511-24730-2012
 0187-02-002

och åkerholmar, samt för odlingsrösen, stenmurar och småvatten i jordbruksmark. Några av dessa biotopskyddade miljöer finns utpekade i skötselplanen.

- Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen vilken bland annat reglerar fritidsfiskets redskapsanvändning.
- Dammstakarret med kringliggande våtmarker utgör ett Natura 2000-område. För detta område gäller tillståndsplikt för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. En bevarandeplan är fastställd för Natura 2000-området.

SKÄLEN TILL LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Bogesundslandet är en stor, huvudsakligen oexploaterad halvö, med höga natur-, kultur- och friluftslivsvärden. Den är belägen cirka 12 kilometer nordost om Stockholm. Bogesundslandet omges nästan helt av vatten: Trälhavet, Askrikefjärden och Stora Värtan. Området är småkuperat och de högsta bergkullarna når drygt 60 meter över havet.

Gårdarna Sundby, Söderby, Frösvik, Askrike och Bogesund ligger på platser som varit bebodda och brukade sedan yngre järnåldern. Både Bogesund och Frösvik var frälsegårdar redan på medeltiden. Inga skiften genomfördes därför inom området. Gårdarna brukades sannolikt av arrendatorer. Båda gårdarna fick säterirättigheter på 1600-talet. Det historiska landskapet kan upplevas än idag. Landskapselement som bytomter, större åkerholmar, vissa vägsträckningar liksom delar av odlingsmarkens utbredning är desamma som på 1700-talet. Det som framförallt förändrats är att ängsmarken omvandlats till åker och att skogen inte betas längre. Några av alla de torp som funnits på Bogesundslandet finns bevarade, exempelvis Hagstugan. Bogesunds slott uppfördes 1650 men omgestaltades till en romantisk riddarborg i mitten av 1800-talet. År 1863 blev Bogesund fideikomiss och förblev så fram till dess att staten efter många rättsliga turer övertog egendomen 1946 med stöd av en för ändamålet stiftad lag om vanhävd, "lex Bogesund". Slottet och slottsparken är statligt byggnadsminne och ingår inte i själva naturreservatet. Allén som löper från slottet ner mot havet ingår också i byggnadsminnet men har trots detta tagits med i reservatet, bland annat av arronderingsskäl.

Naturen på Bogesundslandet är varierad. I de centrala delarna dominerar barrskogen med inslag av främst björk och asp. Många av de mer produktiva barrskogarna på Bogesundslandet är i åldersspannet 30-70 år, medan ungskogar och äldre skogar har förhållandevis liten areal. Hällmarkerna är framförallt vanliga i de nordöstra delarna av området. Dessa hällmarkstallskogar utgörs ofta av impediment som inte brukats, vilket gör åldern på träden högre. Vackra och relativt opåverkade barrskogspartier finns kvar bland annat norr om Dammstakarret. Inom reservatet finns två sjöar - Dammstakarret och Träsksjön - och flera intressanta våtmarksmil-

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

jöer. Dammstakärret med närmaste omgivningar utgör ett Natura 2000-område. Runt sjön finns såväl sumpskogspartier som en tallmosse. Sjön och omkringliggande kärr är en värdefull fågelokal. Svarthakedopping, knipa, kricka och storlom har häckat i sjön. Ett relativt stort vattenområde runt Bogesundslandet och ett antal öar ingår också i reservatet. Längst i väster ligger ön Råholmen som sedan tidigare är skyddad som fågelskyddsområde (tillträdesförbud mellan 1 april och 31 juli).

De högsta naturvärdena är knutna till ädellövskogarna som återfinns såväl i västra delen som i den östra. Det är eken som dominerar i dessa skogar men de flesta andra ädellövträd växer här också. Det så kallade lindreservatet söder om Frösvik avsattes frivilligt som domänreservat när Domänverket förvaltade området. Det hyser imponerande lindar men även hassel och ek. Kring Bogesunds slott finns många ekbackar. De många stora ekarna i skogsbrynen vittnar om betydligt öppnare skogar. Även fågellivet är rikt i ädellövskogarna och i de angränsande öppna delarna av landskapet. Här lever bland annat näktergal, härmsångare, rosenfink, stenknäck och mindre hackspett. Även för insekterna är ädellövskogarna värdefulla. I Montebelloområdet, som också är ett före detta domänreservat, har man bl.a. funnit skeppsvarvsfluga och brun guldbagge.

Gårdarna Söderby, Broknäs, Frösvik och Bogesund brukas. Sundby har tidigare utgjort ett gårds- och brukningscentrum, men huvudbyggnaden är idag privatägd, medan jordbruksdriften ligger under Söderby. Åkrarna har en småskalig form och följer de långsmala sprickdalarna. Fördelningen mellan skog och åkermark är relativt lite förändrad genom de senaste århundradena vilket till stor del beror på att gårdarna inte skiftats. Naturliga betesmarker med värdefull flora finns bland annat vid Broknäs och Söderby.

Ekefjärden-Släpan och Nibbleviken är trösklade havsvikar med höga naturvärden. Avrinningsområdena är lågexploaterade vilket höjer vattenkvalitén. Vikarna utgör skyddsvärda grundområden och viktiga gäddlekplatser.

Riksintresse

Området är i sin helhet klassat som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Den stora vattenkontakten bidrar till stor del till att göra området attraktivt för friluftslivet. Bra bad- och fiskemöjligheter finns på flera ställen. Varierande natur med många leder och stigar som genomkorsar området inbjuder till fina vandringar året om. Vindskydd och grillplatser finns spridda inom området. Bogesundslandet är även populärt bland bär- och svampplockare. För att bibehålla riksintressets värden så bör bland annat områdets karaktär av strövområde bevaras, att skogsbruket anpassas till friluftslivets behov samt att exploatering undviks.

Dammstakärret som ligger centralt på Bogesundslandet är tillsammans med omgivande skogspartier ett Natura 2000-område enligt EG:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG). Natura 2000-områden omfattas bland annat av bestämmelserna om riksintressen i 4 kap. 8 § miljöbalken.

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

Sydöstra delen av reservatets havsområden, alltså vattnen söder om Bogesunds slott och Karlsudd samt vattnen som omger Tenö, ingår i ett större område (Nacka-Norra Boo-Vaxholm-Oxdjupet-Lindalssundet) som utgör riksintresse för kulturmiljövården (RAÄ:s beteckning AB 51, 58) enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Den del av riksintresset som ligger i reservatet består huvudsakligen i farledsmiljön utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm.

Skogsforskning

Bogesundslandets västra del har under lång tid upplåtits för skoglig forskning. Genom de många provenienser av olika trädslag som planterats utgör Bogesundslandet en genbank för skoglig forskning. Enligt riksdagsbeslut från 1947 ska denna genbank anläggas och bevaras för all framtid. Bogesundslandet ingår även i ett större område av betydelse för hydrologisk forskning.

Ärendets beredning

Områdets värden för friluftslivet, kulturminnesvården och naturvården har sedan lång tid varit välkända. Frågan om skydd har diskuterats i flera decennier. I rapporten *Aldrig långt till naturen*, som sedan år 2003 är länets program för skydd av tätortsnära natur, togs Bogesundslandet upp. Länsstyrelsen inledde då diskussioner med Statens fastighetsverk och Vaxholms kommun om att bilda ett naturreservat.

Remiss på reservatsförslaget

Länsstyrelsen har i enlighet med 24, 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd m.m. skickat förslaget till naturreservat på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Förslaget till beslut och skötselplan var på remiss från maj till augusti 2008. Tjugosju svar inkom, varav tjugo har varit grund för smärre eller större ändringar i reservatsdokumenten. Ingen remissinstans har avstyrkt förslaget. Mest omfattande ändring har varit avgränsningen av N-områden (strikt skyddad skog), där arealerna har utökats och delvis ändrats.

Slutförande

Efter den bearbetning av beslut och skötselplan som följde av remissynpunkterna har samråd hållits med de sakägare som berörts av ändringarna: Statens fastighetsverk, Vaxholms kommun, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet. Dessa sakägare har tillstyrkt de reviderade dokumenten inför beslutet.

Länsstyrelsens bedömning

Bogesundslandet är ett av de större oexploaterade naturområdena i Stockholms närområde och utgör ett från såväl rekreationssynpunkt som naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område. Bogesundslandet domineras av barrskog men med ett stort inslag av lövträd. På flera håll finns ädellövskog med höga naturvärden. Området hyser också flera värdefulla kulturmiljöer. För att områdets värden ska bestå, krävs att kulturlandskapet och de värdefulla naturmiljöerna vårdas och att

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

odlingslandskapet brukas. Exploatering skulle innebära att områdets värden för friluftslivet skulle äventyras eller påtagligt skadas. Med anledning av detta har frågan om ett skydd av området genom bildande av naturreservat väckts. Länsstyrelsen har då funnit det angeläget att området skyddas som naturreservat.

Förenlighet med översiktsplan

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens gällande översiktsplan från december 1990. I översiktsplanen redovisas att Bogesundslandet hyser stora natur- och kulturvärden, samt utgör ett område av största värde för det rörliga friluftslivet. Som övergripande mål för området uppges bland annat att den nuvarande karaktären med öppna kulturmarker insprängda mellan skogspartier ska behållas, samt nuvarande naturskogsartade områden bevaras. Inom hela Bogesundslandet råder även utökat strandskydd vilket är ett uttryck för områdets skyddsvärde. Naturreservatet är även förenligt med kommunens senaste förslag (april 2013) till ny översiktplan, *Vaxholm 2030*.

Hushållning med mark- och vattenområden

Bogesundslandet utgör ett område som är av riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalkens 3 kap. 6 § miljöbalken. Dammstakärret utgör ett Natura 2000-område inom reservatet och omfattas därmed av särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten enligt 4 kap. 8 §. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Intresseprövning

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara områdets naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets friluftsvärden och naturvärden bör föreskrifterna bland annat innehålla förbud mot exploateringsföretag och – för delar av området – förbud mot skogsbruk. I de delar där produktivt skogsbruk bedrivs sker det enligt skogsvårdslagen och gällande certifieringsregler.

Tätortsnära natur

På regeringens uppdrag har Länsstyrelsen tillsammans med Landstingets regionplane- och trafikkontor (nuvarande TMR) samt länets kommuner tagit fram ett program för varaktigt skydd av de mest värdefulla tätortsnära naturområdena ("Aldrig långt till naturen", Länsstyrelsens rapport 2003:20). Programmet innehåller förslag till 71 nya naturreservat, varav Bogesundslandet utgör ett av dessa. Inrättandet av Bogesundslandets naturreservat utgör en del av arbetet med att utveckla det samlade värdet för friluftsliv, natur och kulturmiljö i storstadsregionen, samt ett steg mot att fullgöra det uppdrag som har givits av regeringen.

BESLUT

Datum
2013-10-01

Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

Miljö kvalitetsmål

Reservatsbildningen bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Anette Scheibe Lorentzi. Vid ärendets slutliga handläggning har deltagit miljödirektör Göran Åström, samhällsbyggnadsdirektör Gunilla Holmquist, landsbyggsdirektör Eva Merkel, länsassessor Tina Stuube, samt miljöhandläggare Örjan Hallnäs, den sistnämnde föredragande.

Anette Scheibe Lorentzi

Örjan Hallnäs

Bilagor

1. Beslutskarta
- 2A-F. Detaljer av beslutskarta (tomter m.m. vilka inte ingår i reservatet)
- 3A-B. Karta med N-områden (strikt skyddad skog i reservatet), naturliga betesmarker samt tomtområden
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilagorna här
utetämnade

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002**Sändlista**

Statens fastighetsverk, Box 2263, 103 16 STOCKHOLM
Fortifikationsverket, 631 89 ESKILSTUNA
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Vaxholms stad, 185 83 VAXHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Skogsstyrelsen, Portalgatan 2B, 754 23 UPPSALA
Skogsstyrelsen, Galgbacksvägen 5, 186 30 VALLENTUNA
Skogsstyrelsen, Ladvik, 185 93 VAXHOLM
Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Sjöfartsverket, Sjökartenheten, 601 78 NORRKÖPING
Kustbevakningen Regionledning Nordost, Box 92028, 120 06 STOCKHOLM
Trafikverket Region Stockholm, 172 90 SUNDBYBERG
Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11930, 404 39 GÖTEBORG
Försvarsmakten, Högkvarteret, 107 85 STOCKHOLM
Eon Elnät Stockholm AB, 205 09 MALMÖ
Telia Sonera Mobile Networks AB, c/o Financial Services AP, 123 86 FARSTA
Stokab AB, Box 6813, 113 86 STOCKHOLM
Roslagsvatten AB, Sågvägen 2, 184 86 ÅKERSBERGA
Naturskyddsföreningen i Stockholms län, Norrbackagatan 80, 113 41 STOCKHOLM
Täby Naturskyddsförening, c/o Eva Andersson, Jarlavägen 40, 186 43
VALLENTUNA
Naturskyddsföreningen Vaxholm, c/o Jan Holmbäck, Tantalvägen 7, 185 94
VAXHOLM
Friluftsförbundet Region Mälardalen, Box 9023, 126 09 HÄGERSTEN
Friluftsförbundet Södra Roslagen, Box 2906, 187 29 TÄBY
Stockholms orienteringsförbund, Smidesvägen 5, 171 41 SOLNA
Vaxholms Golfklubb, Askrikevägen, Bogesund, 185 93 VAXHOLM
Cecilia Österman, Clas Ottoson, Broknäs gård, 185 93 VAXHOLM
Lars och Helena Savander, Nibble Gård, 185 93 VAXHOLM
Claes Åhman, Frösviks gård, 185 93 VAXHOLM
Roine Larsson, Elisabet Winberg Larsson, Ådalens gård, 185 93 VAXHOLM
Kjell och Lena Haraldsson, Bogesunds Gård, 185 93 VAXHOLM
Tomas och Louise Lif, Söderby Gård, 185 93 VAXHOLM
Caravan Club of Sweden, c/o Lars Älvesand, Snårvindevägen 88, 165 74 HÄSSELBY
Askrike Camping, c/o John Molin, Sörgården, 137 186 38 VALLENTUNA
Karlsuddsvikens båtklubb, c/o Jan Frankenberg, Upplandsvägen 48, 186 35
VALLENTUNA
SLU, Box 4097, 904 03 UMEÅ
SLU, Siljansfors försökspark, Box 74, 792 22 MORA
SLU (jaktklubben), Skogsvetenskapliga fakultetens kansli, Box 7070, 750 07 Uppsala
Jägareförbundet i Stockholms län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDA STAD

BESLUTDatum
2013-10-01Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

Norra Bogesunds jaktlag, c/o Ericsson, Utsiktsv 8, 185 94 VAXHOLM
Tenö varv AB, Lotsgatan 1, 27232 SIMRISHAMN
Söderby verkstad, Stera i Vaxholm HB, Uteke 3, 185 93 Vaxholm
Telia Mobile, 131 86 Nackastrand
Hi3G Access AB, Box 30213, 104 25 Stockholm
Telenor Sverige AB, 371 80 Karlskrona
Sötvattenslaboratoriet, Stångholmsvägen 2, 178 93 DROTTNINGHOLM
Tony Larsson och Lena Rhodin-Larsson, Frösвик 2, 185 93 VAXHOLM
Karl och Eva Neuman, Frösviks gamla gård, 185 93 VAXHOLM
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB, Box 857, 501 15 BORÅS
Waxholms brukshundklubb, Ewa Billing, Box 232, 185 23 Vaxholm
Lars och Ann-Marie Möller, Bogesund 7, 185 93 Vaxholm
Tommy Nilsson Santesson och Lo Santesson, Frösвик 1, 185 93 Vaxholm
Bengt och Barbro Amneryd, Bogesund 13, 185 93 Vaxholm
Alexandra och Kevin Billinghamurst, Bogesund 2, 185 93 Vaxholm
Lars Jengsell och Atti Hellberg-Jengsell, Bogesund 4, 185 93 Vaxholm
Swe-Finn Trading Company AB, Bogesund, 185 99 Vaxholm
Ulla Birgitta Andersson, Bogesund 9, 185 93 Vaxholm
Merja-Maaret Kielo-Ekner, Sundby 1, 185 93 Vaxholm
Harry Elmer Larsson, Ådalen 6, 185 93 Vaxholm
Olov Myrin, Tenö 6, 185 93 VAXHOLM
Karin och Erik Gustaf Hellgren, Uteke 2, 185 93 Vaxholm
Kerstin Hellgren, Uteke 3, 185 93 Vaxholm
Anders och Ida Engqvist, Kullasundsv. 1, 185 35 VAXHOLM
Marianne och Lars Lindelöf, Tenö 7, 185 93 VAXHOLM
Tommy Lundh, Öster-haga 1, 185 93 VAXHOLM
Bengt och Malin Wennerlund, Röskär 2, 185 93 VAXHOLM
Röskär ryttare, c/o Malin Wennerlund, Röskär 2, 185 93 VAXHOLM
Christina Grahn, Röskär 4, 185 93 Vaxholm
Bogesundsgården AB, Röskär, 185 93 VAXHOLM
Jan-Eric Samuelsson, Majrov 31, 112 49 ENSKEDE
Dennis Videmyr, Henriksdalsringen 35, 131 32 NACKA
Matti Lehto, Mogårdsv 39, 143 43 VÅRBY
Mats Deurell, Karlbergsv 80, 113 35 STOCKHOLM
Ulf Karlsson, Hamngatan 22 185 32 VAXHOLM
Imants Eiche, Solvallavägen 21, 172 37 Sundbyberg
Dick Erik Larsson, Solparksv 3, 171 35 SOLNA
Göran Rehn, Sveav 94, 113 50 STOCKHOLM
Caterina Benassi, Mariatorget 4, 118 48 Stockholm
Bo och Hanne Sköld, Löttingev 34, 187 69 TÄBY
Agneta Lundin, Söderby gård, 185 93 VAXHOLM
Ann-Catrine Warberg, Vilans väg 21, 182 35 DANDERYD
Jill-Gila Goldberg, Klevgränd 1 B, 116 46 Stockholm
Sven Grahn, Lärkvägen 20, 185 34 VAXHOLM

BESLUT

Datum
2013-10-01

Beteckning
511-24730-2012
0187-02-002

Göran Sundström, Andebodavägen 35, 175 43 Järfälla
Martin Bunge-Meyer, Frejgatan 77, 133 26 STOCKHOLM
Rafael Edholm, Bollhusgränd 6, 111 31 STOCKHOLM
Madelene Ekström och Mikael Eriksson, Annedalsv 15, 185 41 VAXHOLM
Helge Winberg, Grenadjärsv 12, 185 41 VAXHOLM
Emma Bynke och Per Lindström, Atlasvägen 39, 131 34 Nacka
Hans Håkansson, Kungsholmsgatan 18, 112 27 Stockholm
Helena och Hans Linus, Ådalen 3, 185 93 Vaxholm
Mariann Tönning, Broknäs 3, 185 93 Vaxholm
Abrahamssons Hantverk & Fastighetservice AB, Åsvägen 8, 194 54 Upplands Väsby
Paula Linus och Linus Andersson, Frösvik 11, 185 93 Vaxholm
Carl Johan Håkansson, Karlav 26B, 114 31 STOCKHOLM
Bo Storm, Katsigvej 13, 9900 FREDERIKSHAVN, Danmark

Karlsudds fastighetsägarförening, c/o Lars Lindgren, Karlsuddsvägen 41, 185 93
VAXHOLM
Vaxholms fiskevårdsområdesförening, c/o Bill Blomqvist, Ytterbyvägen 21,
185 94 VAXHOLM
Tenö vägsamfällighet, Östanå Gård, 184 91 Åkersberga
Vaxholms ok c/o Gumaelius, Buskuddsvägen 21, 185 94 VAXHOLM

STATE OF MICHIGAN
DEPARTMENT OF TREASURY